

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ В УКРАЇНІ

АСПЕКТИ

інтерв'ю з
Френсісом Гаррі

ОПІВ в
агропромисловому
комплексі

оцінки перспективності
використання
графенових
матеріалів за
результатами
патентних досліджень

розгляду патентних
спорів в Суді ІВ в РФ

нових, старих
фінансових
інструментів для ПІВ

електронних платіжів:
формування
Інтернет-економіки

роботи Апеляційної
палати МЕРТ

книги Лоуренса ЛЕССИГА
Свободная культура

Авторське право

Словні права

Патенти

Експертиза

Коммерційна правовідомість

Торговельні марки

Г' 2019

**НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ
ЖУРНАЛ****Видається щомісяця
з 1998 року**Свідоцтво про державну
реєстрацію ЗМІ
серія КВ
№ 20779-10579 ПР
від 24.07.2014 р.**Офіційний медіа-партнер
Асоціації правників
України****Засновники:****ТОВ «АСПЕКТ -2003»****Всеукраїнська Асоціація
представників
у справах інтелектуальної
власності
(патентних повірених) —
ВАПП****Функції видавця виконує —****ТОВ «АСПЕКТ 2003»****Адреса:****E-mail: intelvlas@ukr.net,****Телефон/факс:****+ 380 (99) 421 12 08****<http://www.intelvlas.com.ua>****Передплатний індекс:
68130****Надруковано:**ФОП Іванов Сергій
Едуардович, 04071,
м. Київ, вул. Оболонська, 7,
кв. 26,
тел. (044) 417 21 70Здано до набору 30.01.2019.
Підписано до друку
30.01.2019
Формат **70 x 108 1/17**.
Тираж 1000 прим.Фото на обкладинці:фрагмент
фото
<https://odessa1.com/news/odessa->**1'2019****ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА
ВЛАСНІСТЬ[®]
В УКРАЇНІ** **Зміст****Актуально**Штучний інтелект і інтелектуальна власність:
інтерв'ю з Френсісом Гаррі 4**Патентне право****Тетяна МАКАРИШЕВА, Ольга ТИМОШЕНКО**
Об'єкти права інтелектуальної власності
в агропромисловому комплексі 9**Олексій ВАСИЛЬЄВ, Вікторія ЧЬОЧЬ**
Оцінка перспективності використання
графенових матеріалів за результатами
патентних досліджень 17**Захист прав****Геннадій АНДРОЩУК** Розгляд патентних
спорів: з практики Суду
з інтелектуальних прав РФ 23**Комерціалізація****Алла ЖАРІНОВА** Нові, старі фінансові
інструменти для права інтелектуальної
власності 29**Руслан ЕННАН** Електронні платіжні системи в
сфері електронної комерції: правові засади
в умовах формування Інтернет-економіки. 34**Розгляд спорів**За результатами роботи Апеляційної палати
Мінекономрозвитку 45**Міжнародний досвід****Лоуренс ЛЕССИГ** Свободная культура 54**Точка зору****Іван ДАХНО** «Живи, Україно, прекрасна
і сильна, в Європейському Союзі
ти щастя знайшла» 65Щодо реформування державної системи
правової охорони інтелектуальної власності
в Україні 66**Факти та події**Законодавчі зміни в сфері ІВ у Республіці
Казахстан (**Геннадій АНДРОЩУК**)..... 70
Розгляд доменних спорів в домені .UA
за процедурою UDRP (**Геннадій АНДРОЩУК**). 73

Об'єкти права інтелектуальної власності в агропромисловому комплексі

Тетяна МАКАРИШЕВА,

доц. кафедри інтелектуальної власності та цивільно-правових дисциплін
Київського інституту інтелектуальної власності та права НУ «ОЮА»,

канд. техн. наук, С.Н.С.

Ольга ТИМОШЕНКО,

магістр Київського інституту інтелектуальної власності та права НУ «ОЮА»,

канд. с.-г. наук,

м. Київ

Інтелектуальна власність — це право на результат творчої діяльності. Власник права інтелектуальної власності, згідно з нормами Цивільного кодексу України (ЦК України), може володіти, використовувати та розпоряджатися результатами творчої діяльності.

До об'єктів права інтелектуальної власності в аграрній сфері можна віднести як селекційні досягнення (сорти рослин, породи тварин), що є ключовими об'єктами обігу науково-технічної продукції в агропромисловому комплексі, так і об'єкти промислової власності (зокрема, винаходи).

Розглянемо більш детально. Почнемо з селекційних досягнень. Сорти рослин і породи тварин належать до об'єктів права інтелектуальної власності. Однак селекційне досягнення стає об'єктом права інтелектуальної власності лише за умови реєстрації в Державних реєстрах селекційних досягнень, а реєстрація, своєю чергою, може відбутися, коли селекційне досягнення відповідає критеріям охороноздатності.

Законом України «Про охорону прав на сорти рослин» (Закон) визначено, що

державна реєстрація сорту здійснюється на підставі рішення про державну реєстрацію шляхом внесення до Реєстру сортів відомостей про сорт у порядку, визначеному Законом.

Реєстр сортів є офіційним документом і являє собою зброшуровані, пронумеровані книги, які веде лише Компетентний орган: Міністерство аграрної політики та продовольства України (Мінагрополітики). На даний час на офіційному сайті Мінагрополітики у відкритому доступі знаходиться Державний реєстр сортів рослин, придатних для поширення в Україні, який періодично оновлюють відповідно до наказів про внесення або виключення з реєстру сортів рослин.

Підставою для прийняття рішення про здійснення державної реєстрації сорту, що підлягає державному випробуванню, є позитивні висновки формальної та кваліфікаційної експертизи щодо рівня його господарсько-цінних ознак, зокрема врожайності, визначеної впродовж періоду проведення державного випробування сорту, якщо ця врожайність:

— більша порівняно з усередненою

Об'єкти права інтелектуальної власності в агропромисловому комплексі

врожайністю соргів, що пройшли державну реєстрацію за п'ять попередніх років, на величину верхнього значення довірчого інтервалу, що обчислюється за відповідною методикою:

— менша порівняно з усередненою врожайністю сортів, що пройшли державну реєстрацію за п'ять попередніх років, але сорт має високі показники якості й інші господарсько-цінні властивості;

— знаходиться на рівні усередненої врожайності сортів, що пройшли державну реєстрацію за п'ять попередніх років, але сорт має підвищену стійкість до хвороб, шкідників, вилягання, обсіпання, посухи, а також зимостійкість.

Правові відносини, що виникають між заявником і Мінагрополітики при поданні заявки на сорт з метою одержання охоронних документів, визначаються Правилами складання та подання заявки на сорт, які регулюють відносини з приводу заповнення та подання заявки на сорт до Компетентного органу.

При внесенні сорту до Реєстру патентів можуть бути враховані результати випробувань сорту на відповідність критеріям охороноздатності, проведених компетентним органом будь-якої держави, яка є членом UPOV, або визначеним Міністерством аграрної політики та продовольства України експертним органом — Українським інститутом експертизи сортів рослин. (Відповідно до Міжнародної конвенції з охорони нових сортів рослин» було засновано Міжнародний союз UPOV, що є міжурядовою організацією. Скорочення UPOV — це похідне від французької назви організації — Union Internationale pour la Protection des Obtentions Vegetales).

Згідно з положеннями статті 33 Закону Реєстр патентів містить відомості про:

- а) номер та дату реєстрації прав на сорт;
- б) зазначення ботанічного таксона (латинською та українською мовами);
- в) назву сорту;

г) номер та дату подання заявки;

д) дату пріоритету;

е) опис сорту;

є) дату публікації відомостей про реєстрацію прав на сорт.

Патенти на сорти рослин, що не підлягають державному випробуванню в закладах експертизи державної системи з охорони прав на сорти рослин (відповідно до наказу Мінагрополітики від 21 червня 2016 р. № 212 «Про затвердження Переліку родів і видів, сорти яких проходять експертизу на придатність сорту для поширення») і проходять експертизу безпосередньо в заявника, видаються під відповідальність заявників за умови відповідності сорту критеріям, визначеним Законом. За висловом деяких науковців, занесення сорту до Реєстру сортів за даними заявника породжує досить примарне «моральне та економічне» його визначення, хоча й надає селекціонеру й установі-оригінатору права розпоряджатися ним, визначати можливі шляхи його поширення та реалізації, комерціалізувати права на нього. Заявник, зі свого боку, зацікавлений в державній реєстрації сорту і тому не завжди можна покладатися на його інформацію.

Підставою для внесення записів до Реєстру патентів є:

— рішення Мінагрополітики про державну реєстрацію права на сорт та видачу патенту на сорт рослин;

— рішення судових органів;

— рішення Мінагрополітики про зміну найменування власника (власників) сорту, зміну складу авторів, зміну місця проживання (місцезнаходження), видачу дубліката патенту, виправлення очевидних помилок;

— наказ Мінагрополітики щодо внесення до Реєстру патентів відомостей про передавання прав на сорт;

— наказ Мінагрополітики щодо внесення до Реєстру патентів відомостей про надання ліцензій на використання сорту;

— інші підстави, що передбачені законодавством.

Зупинимось детальніше на цьому питанні. Відповідно до Закону України «Про охорону прав на сорти рослин» наведено таке тлумачення: «сорт рослин — окрема група рослин (клон, лінія, гібрид першого покоління, популяція) в рамках нижчого із відомих ботанічних таксонів (рід, вид, різновидність) незалежно від того, чи задовольняє вона умови виникнення правової охорони». Тобто, це тлумачення сорту рослин, створеного людиною у результаті штучного добору як такого. Критеріями придатності сорту для набуття прав інтелектуальної власності на нього як на об'єкт інтелектуальної власності є новизна, відмінність, однорідність та стабільність, відповідність сорту критеріям можливості поширення в Україні. Якщо сорт не відповідає критеріям новизни, проте, відповідає іншим критеріям патентоспроможності, то приймається рішення про видачу свідоцтва про державну реєстрацію сорту. Різновидами сорту, на які можуть набуватися права, є клон, лінія, гібрид першого покоління, популяція.

Що це таке? Клон — з грецької — гілка, нащадок, у біології має декілька значень: 1) сукупність генетично однорідних клітин, які походять від однієї клітини; 2) невелика популяція, представлена потомством однієї особини, що розмножилася вегетативно та володіє усіма ознаками материнського організму (має такий самий набір генів = генотип); 3) група рослин, що походять від одного предка внаслідок нестатевого (вегетативного) розмноження.

Державна реєстрація сорту здійснюється, якщо сорт відмінний, однорідний та стабільний, йому присвоєна назва і він придатний для поширення в Україні. Розглянемо зазначені умови для реєстрації сорту.

Відмінність. Сорт відповідає умові відмінності, якщо за проявом його ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою.

Однорідність. Сорт вважається одно-

рідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження всі рослини цього сорту залишаються достатньо схожими, тобто однорідними за своїми основними ознаками, зазначеними в описі сорту.

Стабільність. Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в описі сорту, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, в кінці кожного такого циклу.

Виведення нових сортів рослин, порід тварин потребує значного вкладу фахових знань, практичного досвіду й копійки праці селекціонерів, матеріальних ресурсів, коштів і часу. Об'єкт інтелектуальних прав на селекційне досягнення у вигляді породи тварин як такої визначається незалежно від охороноздатності породи, як група тварин, яка володіє генетично зумовленими біологічними і морфологічними властивостями й ознаками. При цьому необхідно, щоб деякі із зазначених властивостей і ознак були специфічними для даної групи і відрізняли її від інших груп тварин.

У селекції тварин використовують два методи схрещування: споріднене (інбридинг) і неспоріднене (аутбридинг). При доборі пари враховують родовід і характерні ознаки тварин. Споріднене схрещування проводиться між особинами однієї породи і використовується для одержання чистих ліній. При цьому може виникнути зниження життєздатності особини і поява мутацій, тому необхідний строгий добір за потрібними ознаками. Завданням селекції тварин є виведення нових або удосконалення існуючих порід свійських тварин певного біологічного виду, які мають цінні для людини спільні ознаки і властивості й чітко відрізняють особин цієї породи від інших представників виду.

Є ще один термін, який відноситься до мистецтва чи майстерності використання живих організмів і біологічних

Об'єкти права інтелектуальної власності в агропромисловому комплексі

процесів у виробництві: біотехнологія. Це міждисциплінарна галузь, що виникла на стику біологічних, хімічних і технічних наук. З розвитком біотехнології пов'язують вирішення глобальних проблем людства – ліквідацію нестачі продовольства, енергії, мінеральних ресурсів, поліпшення стану охорони здоров'я і якості навколишнього середовища.

Біотехнологія – це сукупність методів, які застосовують для промислового виробництва різних речовин із використанням живих організмів. За допомогою біотехнології отримують антибіотики, вітаміни, ферменти, гормони тощо. Основні напрями біотехнології: гена інженерія; клітинна інженерія; ембріональна інженерія; промислова мікробіологія та інше.

Біотехнології використовують у сільському господарстві з давніх часів. Найдавнішими з них є виробництво хліба з використанням дріжджів, виробництво вина, сиру та кисломолочних продуктів, квасу, пива, обробка шкіри, рослинних волокон тощо.

Біотехнології можуть перебувати у формі речовини, штаму мікроорганізму, культури клітин рослини і тварини, способу їх створення та застосування. Цей перелік є відкритим.

Особливим видом діяльності, яку регульовано аграрним правом, є виробництво та застосування штамів мікроорганізмів. **Штам** – це чиста культура мікроорганізмів, тобто нащадки однієї клітини. Закон України «Про ветеринарну медицину» характеризує штами мікроорганізмів як генетично однорідні популяції мікроорганізмів у межах виду з певними стабільними специфічними морфологічними ознаками та біологічними властивостями. Іншими словами, штам – це різновид мікроорганізмів, як порода тварин чи сорт рослин. Штами мікроорганізмів використовуються у сільському господарстві для підвищення родючості ґрунтів, очищення вод, для потреб ветеринарної медицини, а також для виробництва окремих продуктів хар-

чування (йогурт, кефір, квас тощо). Аграрне законодавство регулює використання таких штамів і порядок охорони прав на них.

Для депонування штамів мікроорганізмів в Україні функціонує Національний центр штамів мікроорганізмів. Тут зберігають виробничі та контрольні штами мікроорганізмів, підтримують біотехнологічні показники, здійснюють контроль за станом їх популяцій. Положення про Національний центр штамів мікроорганізмів і порядок депонування штамів мікроорганізмів затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 7 травня 1998 р. № 637.

Де тут об'єкти права інтелектуальної власності? Відповідно до статті 6 Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» об'єктом винаходу може бути продукт, процес та нове застосування продукту чи процесу. В якості продукту може бути пристрій, речовина, штам мікроорганізмів, культура клітин рослини та тварини, інший біологічний матеріал, зокрема й трансгенна рослина чи тварина. Тобто елемент, відокремлений від організму рослини, тварини чи людини або вироблений в інший спосіб шляхом технічного процесу, зокрема ланцюжки або частини ланцюжків гена, може становити охороноздатний винахід, навіть якщо структура того елемента є ідентичною зі структурою природного елемента.

У сфері рослинництва вдосконалення рослин за допомогою біотехнологій реалізується двома шляхами: 1) селекція насіння через сортовий відбір, що веде до створення сорту, але більш швидким й ефективним способом за допомогою системи маркера; 2) одержання генетично модифікованого насіння за допомогою зміни генів.

З погляду природничих наук, біологічний матеріал – це будь-який об'єкт біологічного походження (тканина, орган), який містить генетичну інформацію та може репродукуватися чи бути репродукованим у біологічних об'єктах

різної складності (клітини, тканини, органи, системи органів, організми). Генетична інформація міститься в генах — одиницях спадкового матеріалу (ділянках молекули ДНК), які визначають елементарні ознаки, забезпечуючи зберігання, передання з покоління в покоління та реалізацію генетичної програми розвитку й функціонування живих організмів. Якщо біотехнології розвиваються на основі генної інженерії та гібридної технології, що передбачає злиття клітин із різними генетичними програмами, то відповідні технологічні маніпуляції здійснюються на рівні мікробіологічних процесів як основи життєдіяльності всіх біологічних об'єктів. Наприклад, в аграрній галузі сутність біологічного методу полягає у використанні для захисту рослин від шкідливих організмів їхніх природних ворогів (хижаків, паразитів, гербофагів, антагоністів тощо), продуктів їхньої життєдіяльності (антибіотиків, феромонів, ювеноїдів, біологічно активних речовин) для зменшення їхньої кількості, шкідливості, створення сприятливих умов для діяльності корисних видів, тобто застосування «живого проти живого». Фахівці до біотехнологій відносять генну, клітинну й екологічну інженерію.

Отже, біотехнологія — це система методів і способів застосування живих організмів та біологічних процесів у виробництві, що передбачає виготовлення продуктів, які містять речовини біологічного походження, отримані з біологічного джерела (клітин мікроорганізмів, тварин і рослин, продуктів їхньої життєдіяльності), з використанням технічних пристроїв на основі використання генно-інженерних та гібридних технологій (практичне застосування біотехнології).

До ознак біотехнології належать:

— застосування переважно в таких сферах, як фармацевтика, медицина, сільське господарство, харчування, енергетика, охорона навколишнього

природного середовища;

— зміст біотехнології становлять винаходи, сорти рослин і комерційна таємниця, при цьому патентна охорона не є обов'язковим атрибутом біотехнології;

— у своєму складі біотехнологія може містити один об'єкт права інтелектуальної власності, кілька об'єктів права інтелектуальної власності, кілька технологій у структурі однієї (єдиної технології);

— може мати як нематеріальну, так і матеріалізовану форми;

— предметом біотехнології є біологічний матеріал (зокрема й виділений за допомогою технічного способу з власного природного середовища); виріб, що складається з біологічного матеріалу або містить його; біологічні процеси створення, обробки такого матеріалу, ізолювання його з природного середовища тощо.

На міжнародному рівні правову охорону біотехнологій регулюють положеннями (нормами) Угоди про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (ТРИПС), Конвенції про охорону біологічного різноманіття 1992 р., Міжнародної конвенції з охорони нових сортів рослин, Будапештським договором про міжнародне визнання депонування мікроорганізмів для цілей патентної процедури, а також Європейською патентною конвенцією, Інструкцією до неї та Директивою 1998/44/ЄС «Про правовий захист біотехнологічних винаходів».

В ЄС поділ елементів біологічної системи на охороноздатні та неоохороноспроможні зумовлений їхньою ізоляцією з природного середовища чи виготовленням за допомогою технологічного процесу. Таке відокремлення відповідає узвичаєній у патентному праві думці, відповідно до якої природні об'єкти можуть бути охороноздатними винаходами за умови їхнього вилучення з природного середовища та спеціального дослідження. Закон України «Про охо-

Об'єкти права інтелектуальної власності в агропромисловому комплексі

рону прав на винаходи і корисні моделі» також відносить біотехнології до об'єктів винаходу. Цікавими є винаходи, що належать до підкласу (рубрики) А01Н «Нові види рослин або способи їх вирощування» Міжнародної патентної класифікації (МПК). Досить часто підставою для відмови у видачі патенту є посилання на «біологічність» способів створення нових організмів, що не підлягає патентуванню, оскільки більшість таких способів повністю складаються з природних явищ, таких як схрещування або селекція.

Підходимо до **висновків**. Законодавча база, яка регулює процедуру державної реєстрації, реалізації й охорони прав на об'єкти селекційної діяльності, потребує вдосконалення з урахуванням досвіду провідних країн ЄС. Наприклад, фактична відсутність прописаного в Законі України «Про охорону прав на сорти рослин» Реєстру патентів на сорти рослин.

Цю прогалину законодавчих норм поступово заповнюють: станом на 19.09.2018 року Кабінетом Міністрів України прийнято низку рішень, спрямованих на забезпечення охорони прав на сорти рослин. Так, було прийнято постанову (№ 755) «Про затвердження Порядку ведення реєстру патентів на сорти рослин», згідно з якою Мінагрополітики забезпечує ведення Реєстру патентів та можливість інтеграції з іншими державними реєстрами з використанням системи електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів. Також Мінагрополітики забезпечує опублікування відомостей про державну реєстрацію майнових прав інтелектуальної власності на сорти рослин у своєму періодичному офіційному виданні — Бюлетені «Охорона прав на сорти рослин».

Ще одна постанова (Постанова № 756) стосується Порядку затребування зразків посадкового матеріалу батьківських компонентів об'єкта заявки. Порядок визначає конкретні випадки,

коли саме Мінагрополітики може затребувати зразки, а саме: з метою проведення кваліфікаційної експертизи й зберігання в разі відсутності звернення заявника про врахування результатів експертизи, проведеної компетентним органом будь-якої іншої держави-учасниці; у разі отримання Мінагрополітики відповідного запиту Організації економічного співробітництва та розвитку щодо Схем сирової сертифікації, до яких приєдналася Україна; а також відповідно до рішення суду.

Крім того, ще в одній постанові (Постанова КМУ № 757) про затвердження Порядку ведення реєстру заявок на сорти рослин наведено визначення: «реєстр заявок — сукупність офіційних відомостей про заявки на сорти рослин, подані з метою державної реєстрації прав на сорти рослин, які зберігаються в паперовому та електронному вигляді; до реєстру заявок вносяться відомості лише щодо заявок, за якими встановлено дату подання заявки, та які вважаються поданими».

Правове забезпечення державної реєстрації сортів рослин є основою сучасного насінництва. Для підвищення ефективності реєстрації нових сортів рослин й юридичного захисту авторських прав, а також для диференціації й ідентифікації сучасних сортів під час проходження експертизи в системі державного сортовипробування важливим є запровадження обов'язкової паспортизації генотипу сорту. Не втрачає актуальності впровадження молекулярно-генетичних методів, зокрема молекулярних маркерів при експертизі нових сортів.

Окремо хотілося б відмітити державну реєстрацію племінних тварин в Україні. Патентування нових порід тварин наразі не відбувається у зв'язку з відсутністю відповідної законодавчої процедури та єдиного державного реєстру селекційних досягнень у галузі тваринництва.

Закон України «Про племінну справу у тваринництві» охороняє результати

селекційної діяльності у тваринництві – племінні тварини й племінні стада, а не майнові та особисті немайнові права суб'єктів цієї діяльності, а отже, до інтелектуальної власності він не є дотичним. Тому нагальним на сьогоднішній день є прийняття спеціального законодавчого акта, який виконував би відведену йому роль регулятора суспільних відносин у сфері селекційної діяльності і здатен був би започаткувати процедуру державної реєстрації нових порід тварин та видання відповідних охоронних документів (грамот, патентів, свідоцтв...).

Сучасна інноваційна селекція потребує значних інвестицій. Однак чи не єдиним джерелом окупності селекційного процесу є ліцензійні платежі – роялті або їм подібні. На сьогодні ведення сфери насінництва врегульовано законом України «Про насіння й садивний матеріал», а також супутніми законами й підзаконними актами. Обов'язковою є відповідність вимогам державних стандартів сортових і посівних якостей насіннєвого матеріалу, а отже, сертифікатів тепер два. Це забезпечується проведенням сертифікації насіннєвого матеріалу в державному підприємстві «Державний центр сертифікації й експертизи сільськогосподарської продукції», а також ТОВ «АгроСерт». Сертифікація перестала бути виключно прерогативою держави й стала платною. Існують обмеження в об'ємі партії насіння, на яку може бути видано один сертифікат. Однак на практиці жодний уповноважений орган не відстежує й не контролює наявність сертифікатів на весь посадковий матеріал, який іде під реалізацію. В такому разі ліцензіат не має об'єктивних гарантій якості купленого насіння, а ліцензіар не може відстежити кількість реалізованого насіння. Для вирішення цієї проблеми доцільним було б запровадити порядок обов'язкового маркування всього об'єму насіннєвого матеріалу, який піддається сертифікації з метою подальшої реалізації, а також розробити механізм контролю за

дотриманням цього порядку.

Ще одним проблемним моментом у сфері насінництва є спрощення процедури ведення Державного реєстру суб'єктів насінництва та розсадництва, яка включає подання заявником до Мінагрополітики заяви про включення юридичної особи до Реєстру, з зазначенням категорії й обсягів виробництва насіння кожного сорту, підстави для використання сорту – право власності, ліцензійна угода тощо, а також відміченням відомостей про персонал і матеріально-технічну базу. Доцільним було б відновлення роботи комісій, які контролювали б виконання виробничої програми й вимагали, в тому числі, довідку про сплату роялті, видану ліцензіаром. Це дало б можливість виключити ухилення від сплати роялті недобросовісними ліцензіатами й, відповідно, забезпечити підвищення фінансування розвитку селекції.

Як зазначалося вище, інноваційна селекція потребує значних фінансових затрат. Однак у законодавстві не сформовано дієвого механізму забезпечення отримання винагороди за використання насіння сортів для власних потреб. Це означає, що можливим і необхідним є наслідування досвіду країн ЄС, де обов'язковою є виплата винагороди за використання насіння для власних потреб – виплата FSS (FarmSavedSeed). Основними умовами використання FSS є звільнення «дрібних фермерів» (тих, які обробляють площі, необхідні для вирощування не більше 92 тонн зернових) від сплати FSS, платіж FSS має бути на 50% меншим за роялті від використання сертифікованого насіння, чітко перераховано ботанічні таксони, щодо яких обов'язковою є виплата винагороди FSS. Такий підхід забезпечить підтримку національної селекції.

На сьогодні назріла необхідність створення некомерційного контролюючого органу – спеціального об'єднання селекціонерів у потужну організацію, яка контролювала б правильність вико-

Об'єкти права інтелектуальної власності в агропромисловому комплексі

нання ліцензійних договорів і захищала права власників та авторів сортів. У Німеччині вона отримала назву STV, у Франції – SICASOV. Цими організаціями забезпечується ефективне виконання

договірних умов й забезпечення щорічних зборів вражаючих сум роялті (наприклад, SICASOV збирає до 100 млн євро/рік).

Д

Використані джерела

1. Владимірова Н. Захист прав інтелектуальної власності в агросфері. 21.08.2017. URL: <http://infoindustria.com.ua/zahist-prav-intelektualnoyi-vlasnosti-v-agrosferi/>
2. Полинко І.В. Зміст майнових прав інтелектуальної власності на сорт рослин як елемент правової охорони /Інтелектуальна власність в Україні: погляд з XXI ст.: збірник праць. За заг. ред. А.І. Кузьминського, О.П. Орлюк. – Черкаси: Чабаненко Ю.А., 2013. – С. 115-122. URL: http://info-library.com/content/9429_Polinko_IV_Zmist_mainovih_prav_intelektualnoi_vlasnosti_na_sort_roslin_yak_element_pravovoi_ohoroni.html
3. Про ветеринарну медицину: Закон України від 25.06.1992 р. № 2498-XII. Відомості Верховної Ради України, 1992. № 36. – Ст. 531. Дата оновлення 04.10.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2498-12> (дата звернення 05.01.2019).
4. Про насіння і садивний матеріал: Закон України від 26.12.2002 р. № 411-IV. Відомості Верховної Ради України, 2003. № 13. – Ст. 92. Дата оновлення 04.10.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/411-15> (дата звернення 06.01.2019).
5. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі: Закон України від 15.12.1993 р. № 3687-XII. Відомості Верховної Ради України, 1994. № 7. – Ст. 52. Дата оновлення 05.12.2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-12> (дата звернення 06.01.2019).
6. Про охорону прав на сорти рослин: Закон України. від 21.04.1993 р. № 3116-XII. Відомості Верховної Ради України. 1993. № 21. – Ст. 218. Дата оновлення 04.10.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3116-12> (дата звернення 06.01.2019).
7. Редько В., Пічкур О. Захист прав селекціонерів і національних інтересів України! Міф чи реальність? //Інтелектуальна власність. №8. 2001. – С. 6-14.
8. Introduction to Plant Variety Protection and the UPOV Convention: Procedures and Documents Required to Apply for UPOV Membership. UPOV-WIPO/TBS/99/1, 22.09.1999. URL: https://www.wipo.int/meetings/ru/doc_details.jsp?doc_id=9447# (дата звернення 06.01.2019).